

کابوس سالمندی

«واکاوی تحولات جمعیتی ایران؛ چالش‌ها و راهبردها»

www.ketab.ir

محمدتقی شفیعی

کابوس سالمندی (واکاوی تحولات جمعیتی ایران؛ چالش‌ها و راهبردها)

محمدتقی شفیعی

نشر پژوهشکده ادیب فقه جواهری

شمارگان: ۵۰۰ نسخه

شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۹۸۲۶۵-۹-۱

ناشر: پژوهشکده ادیب فقه جواهری

لیتوگرافی، چاپ و صحافی: چاپخانه ادیب

www.arabadib.ir

۰۹۱۹۷۴۵۹۰۶۳

مرکز پخش و تعیین قیمت: فروشگاه آنلاین کتابگاه

قم، چهارراه شهدا، خ حجتیه، پ ۷۳

۷۵/۳

سرشناسه: شفیعی، محمدتقی، ۱۳۶۲-

عنوان و نام پدیدآور: کابوس سالمندی (واکاوی تحولات جمعیتی ایران؛ چالش‌ها و راهبردها) / محمدتقی شفیعی.

مشخصات نشر: قم: مؤسسه فرهنگی ادیب فقه جواهری، ۱۴۰۰.

مشخصات ظاهری: ۲۴۳ص؛ ۲۱/۵×۱۴/۵ س ۳

شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۹۸۲۶۵-۹-۱

وضعیت فهرست‌نویسی: فیا

یادداشت: چاپ قبلی: دانشیاران ایران، ۱۴۰۰.

یادداشت: کتابنامه: ص. [۲۳۴]- ۲۴۳؛ همچنین به صورت زیرنویس.

عنوان دیگر: واکاوی تحولات جمعیتی ایران؛ چالش‌ها و راهبردها.

موضوع: جمعیت‌شناسی - ایران

Demography -- Iran

موضوع: ایران - جمعیت

Iran—Population

موضوع: ایران - سیاست جمعیت

Iran -- Population policy

رده‌بندی کنگره: HBA۵۳

رده‌بندی دیویی: ۳۰۴/۶۰۹۵۵

شماره کتابشناسی ملی: ۸۶۷۶۰۷۲

اطلاعات رکورد کتابشناسی: فیا

فهرست

۱۳	مقدمه
۱۷	فصل اول: مفاهیم و اصطلاحات
۱۹	۱. جمعیت
۱۹	۲. جمعیت‌شناسی
۱۹	۳. تنظیم خانواده یا کنترل موالید
۲۰	۴. میزان یا نرخ باروری کل
۲۰	۵. سطح یا نرخ جانشینی
۲۱	۶. میزان موالید و مرگ و میر
۲۱	۷. نرخ رشد جمعیت
۲۲	۸. پنجره جمعیتی
۲۲	۹. ظرفیت و تراکم جمعیتی
۲۴	۱۰. میانه و میانگین سنی جمعیت
۲۵	۱۱. نرخ سالخوردگی جمعیت
۲۵	۱۲. سیاست کنترل جمعیت
۲۷	فصل دوم: دیدگاه‌های مختلف درباره جمعیت
۲۹	۱. دیدگاه مالتوس
۳۱	نقد نظریه مالتوس
۳۳	۲. دیدگاه مالتوسی جدید یا نئومالتوسین

- نقد نظریه نئومالتوسین ها..... ۳۳
۳. دیدگاه موافقان افزایش جمعیت ۳۴
۴. رویکرد متعادل در رشد جمعیت ۳۷

فصل سوم: سیر تحولات جمعیتی در ایران و جهان ۳۹

۱. روند تحولات جمعیتی جهان در دوران قرون وسطی ۴۱
۲. روند تحولات جمعیتی جهان بعد از رنسانس ۴۲
۳. روند تحولات جمعیتی ایران قبل از انقلاب ۴۴
۴. روند تحولات جمعیتی ایران بعد از انقلاب ۴۶

فصل چهارم: عوامل مؤثر در کاهش رشد جمعیت ۵۵

۱. مدیریت غرب در تحدید نسل ۵۷
- ۱-۱. اجرای سیاست کنترل جمعیت ۶۱
- ۱-۲. نسل کشی به سبک حقوق بشر غربی ۷۰
- ۱-۳. نسل کشی از طریق عقیم سازی ۷۳
- ۱-۴. نسل کشی از طریق ایجاد قحطی ۷۷
- ۱-۵. تهاجم و قتل عام فرهنگی ۷۹
- ۱-۵-۱. بی حجابی و گسترش روابط غیر اخلاقی ۸۲
- ۱-۵-۲. پیامدهای بی حجابی و شیوع روابط غیر اخلاقی ۸۲
۲. تغییر سبک زندگی اسلامی ۸۵
- ۲-۱. فردگرایی ۸۸
- ۲-۲. مصرف گرایی ۹۰
- ۲-۳. تغییر نگرش دینی و اعتقادی ۹۳

- ۹۶ ۴-۲. رواج اندیشه‌های فمینیستی
- ۹۹ ۱-۴-۲. نفی ازدواج
- ۱۰۳ ۲-۴-۲. تشویق زنان به اشتغال و تحقیر نقش مادری
- ۱۰۶ ۱-۲-۴-۲. اشتغال، حق بانوان یا ظلم به آنان
- ۱۱۰ ۳-۴-۲. سزارین و سقط جنین
- ۱۱۳ ۱-۳-۴-۲. سقط جنین گناهی نابخشودنی
- ۱۱۶ ۲-۳-۴-۲. احکام سقط جنین
- ۱۱۸ ۵-۲. افزایش میانگین سن ازدواج
- ۱۲۳ ۱-۵-۲. عوامل افزایش سن ازدواج
- ۱۲۳ ۱-۱-۵-۲. فردگرایی
- ۱۲۴ ۲-۱-۵-۲. تحصیلات دانشگاهی
- ۱۲۵ ۳-۱-۵-۲. مهاجرت
- ۱۲۶ ۴-۱-۵-۲. مشکلات مالی
- ۱۲۶ ۵-۱-۵-۲. اشتغال دختران
- ۱۲۷ ۶-۱-۵-۲. آداب و رسوم غلط
- ۱۲۷ ۷-۱-۵-۲. نفوذ فرهنگ غربی
- ۱۲۸ ۶-۲. افزایش طلاق
- ۱۳۱ ۱-۶-۲. عوامل طلاق
- ۱۳۲ ۲-۶-۲. آسیب‌ها و پیامدهای طلاق
- ۱۳۳ ۷-۲. گسترش شهرنشینی
- ۱۳۶ ۳. شیوع ناباروری
- ۱۳۷ ۱-۳. علل ناباروری

- ۱۳۷ ۳-۱-۱. علل ناباروری در زنان
- ۱۳۸ ۳-۱-۲. علل ناباروری در مردان
- ۱۳۹ ۳-۲. عوامل مؤثر در ناباروری
- ۱۴۲ ۳-۳. درمان ناباروری
- ۱۴۳ ۳-۳-۱. رحم اجاره‌ای و حکم شرعی آن
- ۱۴۶ ۴. مشکلات اقتصادی
- ۱۴۷ ۵. رسانه

فصل پنجم: چالش‌ها و پیامدهای کاهش جمعیت ۱۵۱

- ۱۵۳ ۱. سال‌خوردگی جمعیت و هزینه‌های آن
- ۱۵۵ ۱-۱. عدم رشد و توسعه اقتصادی
- ۱۵۹ ۱-۲. افزایش هزینه کالا و خدمات
- ۱۶۰ ۳-۱-۲. ضعف توان نظامی و قدرت بازدارندگی
- ۱۶۲ ۲. ایجاد اختلال در تربیت فرزندان
- ۱۶۵ ۳. بروز مشکلات اخلاقی و تربیتی
- ۱۶۶ ۴. تغییر موقعیت زن و نقش آن در جامعه
- ۱۶۸ ۵. شکاف بین نسلی

فصل ششم: اصلاح سیاست‌های جمعیتی و استراتژی‌های مقابله با کاهش باروری ۱۷۱

- ۱۷۵ ۱. گسترش سبک زندگی اسلامی
- ۱۷۶ ۱-۱. ترویج فرهنگ ازدواج و تسهیل آن
- ۱۸۰ ۱-۲. تبیین جایگاه مادر و شغل خانه‌داری
- ۱۸۲ ۱-۳. ترویج فرهنگ فرزندآوری

مقدمه

«کنترل جمعیت» و تحدید نسل، سیاستی است که از سوی اندیشمندان کشورهای غربی در جهت حفظ قدرت و سلطه بر جهان اتخاذ شده و در سطح بین‌المللی به اجرا درآمده است. تمایل به تحدید نسل و کنترل جمعیت از گذشته‌های دور در جوامع فقیر و مبتلا به قحطی وجود داشته است، اما طرح این موضوع به‌عنوان یک سیاست کارآمد، برای اولین بار از سوی کشورهای اروپایی مطرح شد و پس از جنگ جهانی دوم به صورت جدی به اجرا درآمد. جالب آنکه اجرای این سیاست نه تنها در جهت تأمین منافع ملت‌ها عمل نکرد، بلکه از طریق کاهش جمعیت قدرت و توان ملی، آنان را تضعیف و شرایط را برای سلطه بهتر غربیان مهیا کرد. این سیاست به صورت یک طرفه در جهت حفظ منافع استعمارگران در کشورهای سلطنتی مانند ایران، عراق و افغانستان و کشورهای ثروتمندی مانند آفریقا و هند به اجرا درآمد که هدفی جز قتل عام جوامع بشری و چپاول منابع غنی و ثروت آنان نداشت.

اسلام به‌عنوان خاتم تمام ادیان و شرایع الهی مخالف کاهش نسل و کنترل جمعیت است؛ در حقیقت اجرای سیاست‌های کنترل جمعیت، مخالف تعالیم و آموزه‌های دینی اسلام است. روایات بی‌شماری از ائمه اطهار علیهم‌السلام در رابطه با فرزندآوری و تکثیر نسل وارد شده است. به‌عنوان مثال پیامبر اکرم صلی‌الله‌علیه‌وآله‌وسلم در این رابطه می‌فرماید: «ازدواج کنید و در افزایش و کثرت نسل بکوشید که من در قیامت به کثرت اتمم حتی به فرزندان سقط شده آنان مباحثات می‌کنم»^۱

۱. «تاکحوا تناسلو تکثروا انی اباهی بکم الامم یوم القیامه حتی بالسقط»: نوری، حسین، المستدرک الوسائل، ج ۱۴، ص ۱۴۹؛ کلینی، محمد بن یعقوب، الکافی، ج ۵، ص ۴۳۳.